

Υπόθεση C-370/20

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

7 Αυγούστου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Bundesgerichtshof (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

25 Ιουνίου 2020

Ενάγουσα και αναιρεσείουσα:

Pro Rauchfrei e.V.

Εναγόμενος και αναιρεσίβλητος:

JS

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Αγωγή παραλείψεως με αίτημα την παύση της διαθέσεως τσιγάρων μέσω αυτόματου πωλητή, για τον λόγο ότι κατ' αυτόν τον τρόπο διαπράττεται παράβαση της απαγορεύσεως αποκρύψεως των τιθέμενων επί των μονάδων συσκευασίας τσιγάρων προειδοποιήσεων για την υγεία και ότι παρουσιάζονται εικόνες των μονάδων αυτών χωρίς τέτοιες προειδοποιήσεις

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Αίτηση βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ για την ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος (έννοιες «διάθεση στην αγορά» και «απόκρυψη»), και του άρθρου 8, παράγραφος 8 (έννοια «εικόνες της μονάδας συσκευασίας»), της οδηγίας 2014/40

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Καλύπτει η έννοια «διάθεση στην αγορά», που χρησιμοποιείται στο άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40/ΕΕ, την προσφορά προϊόντων καπνού μέσω αυτόματων πωλητών που γίνεται με τρόπο κατά τον οποίο οι ευρισκόμενες εντός των πωλητών αυτών μονάδες συσκευασίας τσιγάρων φέρουν μεν τις νομοθετικά προβλεπόμενες προειδοποιήσεις, οι εν λόγω μονάδες συσκευασίας διατηρούνται όμως εντός των αυτόματων πωλητών, χωρίς να είναι ορατές για τον καταναλωτή, και οι προειδοποιήσεις τις οποίες αυτές φέρουν καθίστανται ορατές το πρώτον όταν ο αυτόματος πωλητής ενεργοποιηθεί από τον πελάτη, αφού έχει προηγουμένως τεθεί σε λειτουργία από το προσωπικό του ταμείου και η μονάδα συσκευασίας τσιγάρων προωθηθεί στον μίαντα του ταμείου ήδη πριν από τη διαδικασία της πληρωμής;
- 2) Καλύπτει η περιλαμβανόμενη στο άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40/ΕΕ απαγόρευση αποκρύψεως «από άλλα αντικείμενα» των προειδοποιήσεων την περίπτωση στην οποία στο πλαίσιο της παρουσίας των προϊόντων μέσω αυτόματου πωλητή αποκρύπτεται το σύνολο της μονάδας συσκευασίας;
- 3) Ικανοποιείται το κριτήριο «εικόνες της μονάδας συσκευασίας» του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40/ΕΕ στην περίπτωση που δεν υπάρχει μεν πιστή απεικόνιση της αρχικής μονάδας συσκευασίας, ο καταναλωτής συνδέει όμως την εικόνα με μονάδα συσκευασίας καπνού λόγω της μορφής της ως προς το περίγραμμα, τις αναλογίες, τα χρώματα και τον λογότυπο;
- 4) Αρκεί για την τήρηση των απαιτήσεων του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40/ΕΕ να έχει ο καταναλωτής τη δυνατότητα να δει πραγματικά πριν από τη σύναψη της συμβάσεως πώλησεως τη μονάδα συσκευασίας τσιγάρων με τις προβλεπόμενες προειδοποιήσεις ανεξάρτητα από τη χρησιμοποιούμενη απεικόνιση;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 2014/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων και την κατάργηση της οδηγίας 2001/37/ΕΚ, ιδίως αιτιολογικές σκέψεις 48 και 60, άρθρο 2, σημείο 40, άρθρο 8

Οδηγία 2009/22/ΕΚ, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, περί των αγωγών παραλείψεως στον τομέα της προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών, ιδίως άρθρα 3 και 4

Σχετικές εθνικές διατάξεις

Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (νόμος περί αθέμιτου ανταγωνισμού, UWG), ιδίως άρθρα 3, 3a, 5a, 8

Gesetz über Tabakerzeugnisse und verwandte Erzeugnisse (νόμος για τα προϊόντα καπνού και τα συναφή προϊόντα – TabakerzG), ιδίως άρθρο 6

Verordnung über Tabakerzeugnisse und verwandte Erzeugnisse (κανονιστική απόφαση για τα προϊόντα καπνού και τα συναφή προϊόντα – TabakerzV), ιδίως άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, σημείο 4, και παράγραφος 2

Σύντομη έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

Ο εναγόμενος εκμεταλλεύεται δύο καταστήματα ειδών τρέχουσας κατανάλωσης (σούπερ μάρκετ) στο Μόναχο. Από τις 20 Μαΐου 2017 άρχισε να διαθέτει προς πώληση στα ταμεία των εν λόγω καταστημάτων τσιγάρα μέσω του ακολούθως εικονιζόμενου αυτόματου πωλητή:

- 1 Οι διατηρούμενες εντός του αυτόματου πωλητή μονάδες συσκευασίες τσιγάρων δεν ήταν ορατές για τους πελάτες. Οι διάφορες μάρκες τσιγάρων μπορούσαν να αναγνωριστούν από τα κουμπιά επιλογής προϊόντος που υπήρχαν στον αυτόματο πωλητή, δεν φαίνονταν όμως οι νομοθετικά προβλεπόμενες προειδοποιήσεις για την υγεία.
- 2 Για να πραγματοποιηθεί η πώληση, ο πελάτης ζητούσε αρχικώς από το προσωπικό του ταμείου να θέσει σε λειτουργία τον αυτόματο πωλητή και κατόπιν πίεξε το κουμπί επιλογής της μάρκας τσιγάρων που επιθυμούσε. Στη συνέχεια, η

μονάδα συσκευασίας τσιγάρων προωθείτο από την υποδοχή του αυτόματου πωλητή στον ιμάντα του ταμείου. Η πληρωμή της μονάδας συσκευασίας τσιγάρων πραγματοποιείται στη συνέχεια στο ταμείο, εφόσον ο πελάτης ενέμενε στην πρόθεσή του να την αποκτήσει. Η οργάνωση της διαδικασίας της πώλησεως μέσω του αυτόματου πωλητή κατ' αυτόν τον τρόπο αποσκοπούσε στην αποτροπή των κλοπών και στην προστασία των ανηλίκων.

- 3 Η ενάγουσα ένωση άσκησε αγωγή ενώπιον του Landgericht (πρωτοδικείου, Γερμανία) βάλλοντας κατά της προσφοράς τσιγάρων μέσω του εκμεταλλευόμενου από τον εναγόμενο αυτόματου πωλητή. Το Landgericht (πρωτοδικείο) απέρριψε την εν λόγω αγωγή. Η έφεση της ενάγουσας απερρίφθη ομοίως. Το αιτούν δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί της αιτήσεως αναιρέσεώς της.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασεως περί παραπομπής

- 4 Κατά την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου, η ευδοκίμηση της αιτήσεως αναιρέσεως εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, και του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40. Αφενός, εξαρτάται από το εάν η παρουσίαση των τσιγάρων μέσω του επίμαχου αυτόματου πωλητή αντίκειται στην απαγόρευση της αποκρύψεως των προειδοποιήσεων για την υγεία που πρέπει να τίθενται πάνω στη μονάδα συσκευασίας προϊόντος καπνού σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40. Αφετέρου, πρέπει να διευκρινιστεί αν [επιτρέπεται να] εμφανίζονται στον αυτόματο πωλητή εικόνες από μονάδες συσκευασίας τσιγάρων οι οποίες, κατά παρέκκλιση από την επιταγή του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40, δεν φέρουν προειδοποιήσεις για την υγεία.

Επί της ερμηνείας του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40

Επί του στοιχείου της διαθέσεως στην αγορά (πρώτο προδικαστικό ερώτημα)

- 5 Κατ' αρχάς, ανακύπτει το ζήτημα εάν η παρουσίαση των μονάδων συσκευασίας τσιγάρων μέσω του αυτόματου πωλητή αποτελεί «διάθεση στην αγορά» κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40. Στη διευκρίνιση του ερμηνευτικού αυτού ζητήματος αποσκοπεί το πρώτο προδικαστικό ερώτημα.
- 6 Χαρακτηριστικό της προσφοράς μέσω του επίμαχου αυτόματου πωλητή είναι ότι οι μονάδες συσκευασίας τσιγάρων που βρίσκονται σε αυτούς φέρουν μεν τις νομοθετικά προβλεπόμενες προειδοποιήσεις, διατηρούνται όμως εντός των αυτόματων πωλητών, χωρίς να είναι αρχικώς ορατές για τον καταναλωτή. Οι εν λόγω μονάδες συσκευασίας τσιγάρων και οι υπάρχουσες επ' αυτών προειδοποιήσεις καθίστανται ορατές το πρώτον όταν ο αυτόματος πωλητής ενεργοποιηθεί από τον πελάτη, αφότου έχει προηγουμένως τεθεί σε λειτουργία

από το προσωπικό του ταμείου και η μονάδα συσκευασίας τσιγάρων έχει προωθηθεί με τον τρόπο αυτό ήδη πριν από τη διαδικασία της πληρωμής στον μίαντα του ταμείου. Κατά την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου, δεν μπορεί να προσδιοριστεί με σαφήνεια αν με αυτή τη χρονικά διευρυμένη διαδικασία πωλήσεως, κατά την οποία οι προειδοποιήσεις για την υγεία πάνω στις μονάδες συσκευασίας τσιγάρων δεν είναι ορατές καθ' όλη τη διάρκειά της, ικανοποιείται το κριτήριο της «διαθέσεως στην αγορά» κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40.

- 7 Το γράμμα του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40 είναι αντίθετο σε μια στενή ερμηνεία κατά την οποία η έννοια της διαθέσεως στην αγορά καλύπτει μόνο την αλλαγή της κατοχής του πράγματος από τον πωλητή στον πελάτη μετά τη διαδικασία της πληρωμής. Κατά το άρθρο 2, σημείο 40, της οδηγίας 2014/40, η έκφραση «διάθεση στην αγορά» χαρακτηρίζει τη διάθεση προϊόντων, με ή χωρίς πληρωμή. Η έννοια της «διαθέσεως» θα μπορούσε να καλύπτει και την επίμαχη προσφορά τσιγάρων μέσω αυτόματων πωλητών, όπου η διαδικασία της πωλήσεως μπορεί να ενεργοποιηθεί από τον ίδιο τον πελάτη.
- 8 Το κανονιστικό πλαίσιο δεν επιτρέπει σαφή ερμηνεία της έννοιας της διαθέσεως στην αγορά. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι η διατήρηση μονάδων συσκευασίας τσιγάρων στον επίμαχο αυτόματο πωλητή αποτελεί απλώς και μόνον έναν τρόπο πωλήσεως. Από την αιτιολογική σκέψη 48 της οδηγίας 2014/40 προκύπτει ότι ο σκοπός εναρμονίσεως της εν λόγω οδηγίας δεν αφορά τους τρόπους πωλήσεων και διαφήμισης. Για τον λόγο αυτόν, η επίμαχη προσφορά προς πώληση τσιγάρων μέσω αυτόματων πωλητών δεν αποτελεί αντικείμενο των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας. Το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλλει για το αν αυτή η ερμηνεία μπορεί να γίνει δεκτή. Η αιτιολογική σκέψη 48 της οδηγίας 2014/40 ορίζει ότι η εν λόγω οδηγία δεν εναρμονίζει τους κανόνες για τους χώρους στους οποίους απαγορεύεται το κάπνισμα ή για τις εγχώριες διευθετήσεις σχετικά με τις πωλήσεις ή την εγχώρια διαφήμιση ή το «τέντωμα της μάρκας» («brand-stretching», ήτοι τη χρησιμοποίηση εμπορικής ονομασίας κάποιου προϊόντος καπνού για άλλη κατηγορία προϊόντων ή υπηρεσιών μη συνδεδεμένη με τον καπνό) ούτε εισάγει όριο ηλικίας για τα ηλεκτρονικά τσιγάρα ή τους περιέκτες επαναπλήρωσης. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο συνήγαγε εξ αυτού ότι η οδηγία 2014/40 ρυθμίζει μόνο την εμφάνιση του ίδιου του προϊόντος και όχι τους τρόπους πωλήσεως των προϊόντων καπνού, όπως είναι η παρουσίαση μέσω αυτόματων πωλητών. Πρέπει να επισημανθεί ότι η αιτιολογική σκέψη 48 εξαιρεί και τη «διαφήμιση» από τον σκοπό εναρμονίσεως της οδηγίας, εκτός από τις «διευθετήσεις σχετικά με τις πωλήσεις», ωστόσο στο άρθρο 20, παράγραφος 5, και στην αιτιολογική σκέψη 43 αυτής θεσπίζονται ρητές διατάξεις αναφορικά με τη διαφήμιση για τα ηλεκτρονικά τσιγάρα. Περαιτέρω, από την αιτιολογική σκέψη 60 προκύπτει ότι στους στόχους της οδηγίας ανήκει η προσέγγιση των νομοθετικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών, μεταξύ άλλων, σχετικά με την «παρουσίαση» των προϊόντων καπνού. Από τον όρο «presentation» που χρησιμοποιείται στην αγγλική απόδοση θα μπορούσε να προκύψει ότι όχι μόνον η παρουσίαση της μονάδας συσκευασίας του ίδιου του

προϊόντος καπνού αλλά και οι συνθήκες παρουσιάσεώς του στο πλαίσιο της πωλήσεως εμπίπτουν στο αντικείμενο της οδηγίας 2014/40.

- 9 Ούτε από τον σκοπό του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40 καθίσταται σαφές αν η έννοια της διαθέσεως στην αγορά καλύπτει την επίμαχη παρουσίαση των μονάδων συσκευασίας τσιγάρων με αυτόματους πωλητές. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40 απαγόρευση αποκρύψεως αποσκοπεί, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 28 της οδηγίας αυτής, στη διασφάλιση της ακεραιότητας και της προβολής των προειδοποιήσεων για την υγεία και στη μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων τους (πρβλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ., C-547/14, EU:C:2016:325). Επομένως, η απαγόρευση αποκρύψεως αποσκοπεί, όπως και η απαίτηση προειδοποιήσεων για την υγεία, στην προστασία της υγείας μέσω προειδοποιήσεων σχετικών με τις αρνητικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία ενός προϊόντος ή άλλες ανεπιθύμητες παρενέργειες της χρήσης του (πρβλ. άρθρα 1 και 2, σημείο 32, της οδηγίας 2014/40). Εξ αυτού προκύπτει ότι με την απαγόρευση αποκρύψεως σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40 πρέπει να διασφαλίζεται ότι οι προειδοποιήσεις για την υγεία γίνονται αντιληπτές από τον καταναλωτή και λαμβάνονται υπόψη από αυτόν στο πλαίσιο της αποφάσεώς του να προβεί σε κάποια αγορά. Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του δευτεροβαθμίου δικαστηρίου, η σύμβαση πωλήσεως δεν συνάπτεται ήδη με την πίεση του κουμπιού επιλογής του αυτόματου πωλητή, αλλά το πρώτον –λίγο αργότερα– με την πληρωμή των τσιγάρων που ακολουθεί. Η διοχέτευση του πακέτου των τσιγάρων στον ιμάντα του ταμείου μέσω της πίεσεως του κουμπιού επιλογής του αυτόματου πωλητή δίνει τη δυνατότητα στον καταναλωτή να δει τη μονάδα συσκευασίας τσιγάρων στο σύνολό της και χωρίς περιορισμούς από όλες τις πλευρές πριν από τη σύναψη της συμβάσεως και να λάβει συνεπώς την απόφασή του να προβεί στη σχετική αγορά εν γνώσει των προειδοποιήσεων που έχουν τεθεί και δεν αποκρύπτονται ή να παραλείψει να το πράξει. Υπό τις συνθήκες αυτές, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι ο σκοπός της απαγορεύσεως της αποκρύψεως δεν θίγεται σημαντικά στην περίπτωση της πωλήσεως τσιγάρων μέσω του επίμαχου αυτόματου πωλητή, διότι κατά τη διάρκεια της διαδικασίας πωλήσεως, οι προειδοποιήσεις για την υγεία που έχουν τεθεί πάνω στις μονάδες συσκευασίας γίνονται πλήρως αντιληπτές εγκαίρως πριν από την οριστική απόφαση περί αγοράς. Λαμβανομένης υπόψη της σημασίας των προειδοποιήσεων για την υγεία για την προστασία του ιδιαίτερα σημαντικού εννόμου αγαθού της υγείας και του σκοπού ελέγχου της πωλήσεως προϊόντων καπνού, ο οποίος εξάλλου καθορίζεται και στο άρθρο 1 της οδηγίας 2014/40, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι οι προειδοποιήσεις για την υγεία είναι επαρκώς αποτελεσματικές μόνο όταν μπορούν να γίνουν αντιληπτές από τον καταναλωτή ήδη κατά την παρουσίαση των τσιγάρων στον αυτόματο πωλητή και, επομένως, σε ένα χρονικό σημείο κατά το οποίο μπορεί να γίνει ένα πρώτο σημαντικό βήμα στο πλαίσιο της αποφάσεως υπέρ ή κατά της αγοράς τους. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να συνηγορεί υπέρ της υπαγωγής της εν λόγω παρουσιάσεως από τον αυτόματο πωλητή στην αρχή της διαδικασίας αγοράς, στην έννοια της διαθέσεως στην

αγορά και, ως εκ τούτου, στο πεδίο εφαρμογής της απαγορεύσεως αποκρύψεως των προειδοποιήσεων για την υγεία.

Επί του στοιχείου της αποκρύψεως με άλλα αντικείμενα (δεύτερο προδικαστικό ερώτημα)

- 10 Ανακύπτει περαιτέρω το ζήτημα αν υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες εν προκειμένω συντρέχει το στοιχείο της αποκρύψεως με άλλα αντικείμενα κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40. Στη διευκρίνιση του ερμηνευτικού αυτού ζητήματος αποσκοπεί το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.
- 11 Είναι αμφίλεγόμενο αν η παρεμπόδιση της αναγνωσιμότητας των προειδοποιήσεων για την υγεία που έχουν τεθεί πάνω στις μονάδες συσκευασίας, η οποία προκαλείται από τη διατήρησή τους εντός αυτόματου πωλητή, συνιστά απόκρυψη κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40. Υποστηρίζεται ότι στην απαγόρευση αποκρύψεως εμπίπτει ακόμη και η απόκρυψη όλης της μονάδας συσκευασίας από τον αυτόματο πωλητή, διότι σκοπός του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40 είναι να διασφαλίσει ότι οι προειδοποιήσεις είναι ορατές ήδη κατά την παρουσίαση των προϊόντων. Κατά την αντίθετη άποψη, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 48 της οδηγίας 2014/40, το άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της εν λόγω οδηγίας αφορά μόνο το ίδιο το προϊόν ή τη διαμόρφωση της συσκευασίας και όχι την παρουσίασή του ή άλλους τρόπους πώλησεως και, επομένως, δεν αφορά παράγοντες που δεν σχετίζονται με τη συσκευασία. Η διατήρηση των προϊόντων καπνού σε αυτόματους πωλητές ή ράφια αποτελεί απλώς έναν τρόπο πώλησεως και δεν αφορά τη ρυθμιζόμενη από την οδηγία διαμόρφωση της συσκευασίας τους. Επομένως, δεν θα μπορούσε να συντρέχει στην περίπτωση αυτή καμία απόκρυψη κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας.
- 12 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι δεν είναι δυνατόν να δοθεί σαφής απάντηση στο επίμαχο ερώτημα.
- 13 Το γράμμα του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40 δεν αντίκειται στην παραδοχή ότι και η παρεμπόδιση της αναγνωσιμότητας των προειδοποιήσεων για την υγεία μέσω της διατήρησεως των μονάδων συσκευασίας τσιγάρων στον αυτόματο πωλητή μπορεί να αποτελεί απόκρυψη με άλλα αντικείμενα που πρέπει κατά την εν λόγω διάταξη να αποφεύγεται. Αν ένα αντικείμενο δεν κρύβει μόνο την προειδοποίηση για την υγεία αλλά όλη τη μονάδα συσκευασίας, αυτό συνεπάγεται αναγκαία ότι αποκρύπτεται και η τεθείσα πάνω στη μονάδα συσκευασίας προειδοποίηση.
- 14 Το κανονιστικό πλαίσιο δεν καθιστά δυνατή τη σαφή ερμηνεία της έννοιας της αποκρύψεως. Όπως προαναφέρθηκε, δεν μπορεί να προσδιοριστεί με σαφήνεια αν από την αιτιολογική σκέψη 48 της οδηγίας προκύπτει ότι τρόποι πώλησεως, όπως η προσφορά τσιγάρων μέσω αυτόματου πωλητή, αποκλείονται για συστηματικούς

λόγους από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της εν λόγω οδηγίας. Το ζήτημα αυτό θα μπορούσε να είναι κρίσιμο όχι μόνο για την έννοια της διαθέσεως στην αγορά, αλλά και για το στοιχείο της «αποκρύψεως». Αντιθέτως, από τα παραδείγματα αντικειμένων που μνημονεύονται στο άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40 δεν προκύπτει πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης να αποκλείσει από το πεδίο εφαρμογής της απαγορεύσεως αποκρύψεως τη διατήρηση μονάδων συσκευασίας τσιγάρων εντός αυτόματου πωλητή, λόγω του ότι ελλείπει η αναγκαία σχέση με την ίδια τη διαμόρφωση της συσκευασίας. Πράγματι, τα αναφερόμενα στο άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40 φορολογικά επισήματα, οι ετικέτες αναγραφής της τιμής και τα χαρακτηριστικά ασφαλείας αποτελούν στοιχεία που τίθενται κατά κανόνα πάνω στη μονάδα συσκευασίας τσιγάρων και αφορούν ως εκ τούτου τη διαμόρφωση της συσκευασίας. Αντιθέτως, τα επίσης στο άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40 αναφερόμενα περιτυλίγματα, καλύμματα και κουτιά αποτελούν αντικείμενα που μπορούν να τυλίξουν και αυτοτελώς τη μονάδα συσκευασίας και κατ' αυτόν τον τρόπο –όπως ο επίμαχος αυτόματος πωλητής– μπορούν ανεξάρτητα από την υπόλοιπη διαμόρφωση της συσκευασίας να καταστήσουν τις τεθείσες προειδοποιήσεις για την υγεία μη αντιληπτές από τον καταναλωτή.

- 15 Ομοίως, από τον σκοπό του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40 δεν προκύπτει με σαφήνεια αν η έννοια της αποκρύψεως με άλλα αντικείμενα καλύπτει την επίμαχη παρουσίαση μονάδων συσκευασίας τσιγάρων με αυτόματους πωλητές. Συναφώς, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ίδιες παράμετροι, όπως και κατά την ερμηνεία του στοιχείου «διάθεση στην αγορά».

Επί της ερμηνείας του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40

- 16 Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40, οι εικόνες των μονάδων συσκευασίας και κάθε εξωτερικής συσκευασίας που προορίζονται για τους καταναλωτές της Ένωσης πρέπει να συμμορφώνονται προς τις διατάξεις του τίτλου II της οδηγίας αυτής («Προϊόντα καπνού»), κεφάλαιο II, («Επισήμανση και συσκευασία»).

Επί της έννοιας «εικόνες των μονάδων συσκευασίας» (τρίτο προδικαστικό ερώτημα)

- 17 Ανακύπτει κατ' αρχάς το ζήτημα αν υφίσταται εικόνα μονάδας συσκευασίας κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 στην περίπτωση που η εικόνα δεν αποτελεί μεν πιστή απεικόνιση της αρχικής μονάδας συσκευασίας, ο καταναλωτής τη συνδέει όμως με μονάδα συσκευασίας καπνού λόγω της μορφής της ως προς το περίγραμμα, τις αναλογίες, τα χρώματα και τον λογότυπο. Στη διευκρίνιση του ερμηνευτικού αυτού ζητήματος αποσκοπεί το τρίτο προδικαστικό ερώτημα.

- 18 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι δεν είναι δυνατόν να διευκρινιστεί με σαφήνεια το ανακύπτον ζήτημα.
- 19 Ο όρος «εικόνα μονάδας συσκευασίας» κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 θα μπορούσε να σημαίνει ότι στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω άρθρου εμπίπτει μόνο μια –εξαιρουμένων των προειδοποιήσεων για την υγεία– πιστή απεικόνιση της μονάδας συσκευασίας τσιγάρων. Άλλωστε, με βάση τη γραμματική ερμηνεία της η έννοια αυτή θα μπορούσε επίσης να καλύπτει μια απεικόνιση με τη μορφή σχηματοποιημένης αναπαραστάσεως των ουσιωδών χαρακτηριστικών εμφανίσεως μιας μονάδας συσκευασίας.
- 20 Από τον συσχετισμό με το άρθρο 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 2014/40 και τις εκεί αναφερόμενες διατάξεις για τη διασφάλιση της αναγνωσιμότητας των προειδοποιήσεων για την υγεία επί των μονάδων συσκευασίας προϊόντων καπνού προκύπτει μόνο ότι το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας αφορά εικόνες των εν λόγω μονάδων συσκευασίας. Οι εν λόγω εικόνες μπορούν να είναι είτε πιστές είτε σχηματοποιημένες απεικονίσεις.
- 21 Ο σκοπός του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 φαίνεται να συνηγορεί μάλλον υπέρ της υπαγωγής στη διάταξη αυτή απεικονίσεων οι οποίες, λόγω της διαμορφώσεώς τους, δημιουργούν στον καταναλωτή τον συνειρμό με μονάδα συσκευασίας τσιγάρων. Η υποχρέωση που προβλέπεται στο άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40, κατά την οποία οι εικόνες των μονάδων συσκευασίας πρέπει και αυτές να πληρούν τις απαιτήσεις σχετικά με την αναγνωσιμότητα των προειδοποιήσεων για την υγεία που ισχύουν για τις ίδιες τις μονάδες συσκευασίας, αποσκοπεί, όπως και οι ίδιες οι προειδοποιήσεις για την υγεία, στην προστασία της υγείας με τη χρήση προειδοποιήσεων για τις αρνητικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία ενός προϊόντος ή άλλες ανεπιθύμητες παρενέργειες της χρήσης του. Εξ αυτού προκύπτει ότι το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 αποσκοπεί επίσης στο να διασφαλίσει ότι οι προειδοποιήσεις για την υγεία μπορούν να γίνουν αντιληπτές από τον καταναλωτή και θα ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της αποφάσεώς του να προβεί σε αγορά. Αν όμως μέσω μιας μορφής που μπορεί να μην είναι μεν πιστή, αλλά παραπέμπει σε μονάδα συσκευασίας λόγω της σχηματοποιημένης αναπαραγωγής των ουσιωδών χαρακτηριστικών εμφανίσεώς της, δημιουργείται στον καταναλωτή η αίσθηση της αναγνωρίσεως, θα μπορούσε να θεωρηθεί προς το συμφέρον της αποτελεσματικής προστασίας της υγείας και του σκοπού του ελέγχου της πωλήσεως προϊόντων καπνού ότι μια τέτοια σχηματοποιημένη απεικόνιση αρκεί για να θεωρηθεί ότι πρόκειται περί εικόνας κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40. Μια τέτοια απεικόνιση, όπως και η πιστή απεικόνιση, μπορεί να δημιουργήσει παρόρμηση προς αγορά, στην καταπολέμηση της οποίας σκοπεύουν οι προειδοποιήσεις για την υγεία δυνάμει του άρθρου 8 της οδηγίας 2014/40.

Επί του ζητήματος αν πληρούνται οι απαιτήσεις του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 όταν ο καταναλωτής έχει τη δυνατότητα να δει πραγματικά τις μονάδες συσκευασίας των τσιγάρων πριν από τη σύναψη της συμβάσεως πώλησεως (τέταρτο προδικαστικό ερώτημα)

- 22 Ανακύπτει περαιτέρω το ζήτημα αν, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υπό κρίση υποθέσεως, οι απαιτήσεις του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 πληρούνται εκ του γεγονότος ότι ο καταναλωτής έχει τη δυνατότητα να δει πραγματικά τις μονάδες συσκευασίας των τσιγάρων με τις επ' αυτών τεθείσες προειδοποιήσεις για την υγεία πριν από τη σύναψη της συμβάσεως πώλησεως. Στη διευκρίνιση του ερμηνευτικού αυτού ζητήματος αποσκοπεί το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα.
- 23 Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 έχει την έννοια ότι η χρήση εικόνων των μονάδων συσκευασίας τσιγάρων έναντι του καταναλωτή απαγορεύεται μόνον όταν γίνεται αντί της παρουσιάσεως της μονάδας συσκευασίας πριν από τη σύναψη της συμβάσεως πώλησεως. Το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλλει για το αν αυτή η κρίση του δευτεροβαθμίου δικαστηρίου μπορεί να γίνει δεκτή.
- 24 Από το γράμμα του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40, το οποίο αναφέρεται χωρίς περιορισμό στις εικόνες των μονάδων συσκευασίας, δεν μπορεί να συναχθεί ο περιορισμός του πεδίου εφαρμογής της διατάξεως αυτής τον οποίο έκανε δεκτό το δευτεροβάθμιο δικαστήριο.
- 25 Μια ερμηνεία υπό το πρίσμα του κανονιστικού πλαισίου δεν οδηγεί σε σαφές συμπέρασμα. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο βάσισε ξανά την κρίση του στην παραδοχή ότι από την αιτιολογική σκέψη 48 της οδηγίας 2014/40 προκύπτει ότι τα μέτρα ως προς τη διαφήμιση και τις διευθετήσεις σχετικά με τις πωλήσεις δεν αποτελούν αντικείμενο της οδηγίας. Η εν λόγω κρίση, όπως ήδη επισημάνθηκε ανωτέρω, δεν είναι αναμφισβήτητη.
- 26 Ομοίως, από τον σκοπό του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 δεν προκύπτει σαφώς αν η εν λόγω διάταξη αποσκοπεί επίσης στην απαγόρευση της χρήσης εικόνων μονάδων συσκευασίας τσιγάρων που δεν φέρουν προειδοποιήσεις για την υγεία όταν, πριν από τη σύναψη της συμβάσεως πώλησεως, ο καταναλωτής έχει τη δυνατότητα να δει πραγματικά τις μονάδες συσκευασίας των τσιγάρων με τις προβλεπόμενες προειδοποιήσεις για την υγεία. Συναφώς, πρέπει να ληφθούν εκ νέου υπόψη οι ίδιες παράμετροι όπως κατά την ερμηνεία του στοιχείου της «διαθέσεως στην αγορά». Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στους σχετικούς συλλογισμούς που εκτίθενται επ' αυτού.

27